

YARGITAY BAŐKANLIĐI

ADLÎ YIL AÇIŐ KONUŐMASI **(2013 - 2014)**

Ali ALKAN
Yargıtay Birinci Başkanı

2 Eylül 2013

Sayın Cumhurbaşkanım,

Saygıdeğer konuklar,

Kıymetli meslektaşlarım,

Basınıımızın değerli temsilcileri;

Bu özel günümüzde sizleri aramızda görmekten mutluluk duyuyor ve hepinizi saygıyla selamlıyorum.

2013-2014 Adli Yılını, hak ve özgürlüklerin hayata geçirildiği, her türlü şiddet ve nefret söyleminin terk edildiği, insanların birbirlerini farklılıklarıyla kabul ettiği, hukuk devleti idealine ulaşma yönünde atılan demokratik adımlarla büyük mesafelerin alındığı, barış içinde geçen bir yıl olması dileğiyle açıyorum.

Milletimizin 30 Ağustos Zafer Bayramını kutluyor, bu vesileyle bize Cumhuriyetimizi armağan eden Gazi Mustafa Kemal Atatürk ve silah arkadaşlarını, aziz şehitlerimizi ve geçen yıl aramızdan ebediyete uğurladığımız meslektaşlarımızı rahmetle anıyor; emekliye ayrılan arkadaşlarımıza da çalışmalarından dolayı şükranlarımı sunuyorum.

Ülkemizin üzerinde bulunduğu topraklar, binlerce yıldır farklı medeniyetlere ev sahipliği yapmıştır. Tarihsel tecrübemiz, bu coğrafyada yaşamış toplulukların, milletlerin, devletlerin, dinlerin ve kültürlerin tüm özelliklerini kapsayan ortak bir mirasın zenginliğinden meydana gelmiştir.

Türkiye’de yaşayan her fert; ırkı, inancı, dili ve rengi ne olursa olsun bu mirasın bir parçasıdır. İnsanların birbirlerini farklılıklarıyla kabul ederek barış ve huzur içinde yaşamasıyla öne çıkan bu zenginlik, topraklarımızı bir hoşgörü diyarı haline getirmiştir. Bu coğrafyada yaşayan insanlar, dirlik ve düzenin sihirli anahtarı olarak farklılıkları kabul lenmeyi keşfedip, barış toplumuna açılan kapılardan hep birlikte girmişlerdir.

İnsanı insan yapan en önemli özelliklerinden birisi de düşünebilme ve düşüncesini ifade edebilme yeteneğidir. İnsanlar, bu yetenekleri sayesinde başkaları ile iletişim kurabilir ve kendilerini her yönden geliştirebilirler. İletişim, insanların birbirlerini anlamalarını ve iyi olanı birlikte tasarlama larını sağlayacak çok önemli bir araçtır.

İnsanların düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri ve birbirleriyle iletişim kurabilmeleri, toplumsal düzenin bizzat

toplum tarafından sağlam bir şekilde oluşturulmasını ve sağlıklı biçimde korunmasını temin eder. Düşüncesini özgürce ifade edebilen her bir kesim; kendisini olduğu gibi anlatma imkânını bulacak, böylece farklılıkların birer zenginlik olduğu kabullenilecek ve müşterek yönler keşfedilip birlikte yaşamının şifreleri ortaya çıkarılacaktır.

İnsanların düşüncelerini özgürce ifade etmeleri ile uygarlık bu aşamaya gelmiştir. Ne var ki tarih farklı düşünenlerin maruz kaldığı üzücü olaylara şahitlik etmiş ve maa- lesef bu gün de devam etmektedir.

İfade özgürlüğüne meşru olmayan nedenlerle yapıl- cak her müdahale, aynı zamanda büyük toplumsal müzake- reyî engelleyecek ve uzlaşma zeminine giden yolları kapata- caktır.

İnsanların düşüncelerini özgürce ifade edemedikleri toplumlarda, bunun bedelinin çok ağır ödendiği ve ifade edi- lemeyen taleplerin birer sosyal risk ve manipülasyon alanı olarak ortaya çıktığı tarihsel tecrübeyle gözlemlenmektedir.

Bir düşünce ve kanaate sahip olma, bunu açıklama, yayma ve uygulama hakkının meşru sınırlar içerisinde ger- çekleşebilmesi için devlet bazen bir düşüncenin açıklanma-

sını izleyici, bazen imkân sağlayıcı, bazen de siyasal partilerin iktidara gelmesinde olduğu gibi, bizzat uygulayıcı konumda olması gerekebilir.

Hiçbir durumda devlet, izlemek, imkân sağlamak ya da uygulamak zorunda olduğu düşünce karşısında beğenmemek biçiminde bile olsa tavır almamalıdır.

İfadenin açıklanma biçimi, en az içeriği kadar önemlidir. Başka düşünce ve kanaate tahammülü olmayan, düşmanca ifade yöntemleri ifade özgürlüğü talebiyle çelişmektedir. Irkçılık, şiddete çağrı ve nefret söylemi içeren söz ve davranışların ifade özgürlüğü kapsamında düşünülmesi mümkün değildir.

Son yıllarda; dünyada ve ülkemizde şiddet ve nefret söyleminin bir ifade biçimi olarak ortaya çıktığını ve yaygın olarak kullanıldığını üzülerken görmekteyiz. İfade özgürlüğüne yönelik bu somut şiddet ve nefret tehlikesine karşı kamu otoriteleri, siyasi ve sosyal liderler ile sivil toplum birlikte adım atmalıdır.

Her türlü düşüncenin açıklanması ve siyasi partiler aracılığıyla hayata geçirilmesi, Anayasada da ifade edildiği gibi, demokratik siyasi hayatın vazgeçilmez bir unsurudur.

Gerçekten de Anayasamız, din ve vicdan özgürlüğü ile bireylerin içsel düşünce serbestliğini, düşünceyi açıklama ve yayma özgürlüğü ile tekil olarak düşüncelerini ifade edebilmelerini, basın özgürlüğü ile düşüncelerini kitlelere yayabilmeyi, toplantı ve gösteri özgürlüğü ile düşüncelerini birden fazla kişiyle bir araya gelerek ifade edebilmelerini, dernek kurma özgürlüğü ile düşüncelerini hayata geçirebilmelerini ve siyasi parti kurabilme ve üye olabilme özgürlüğü ile de düşüncelerini iktidara gelerek uygulayabilme özgürlüğünü garanti altına almıştır.

Bireylerin öncelikle özgürce düşünebilmesi esas olduğundan bu esası hayata geçirecek temel hak, din ve vicdan özgürlüğüdür. Herkesin istediği gibi düşünebilmesi, yaşayabilmesi ve inanabilmesi bu yolla sağlanabildiğinden, vicdanı ve düşüncesi özgür kişilerden müteşekkil gelişmeye açık toplum bu özgürlük sayesinde oluşturulabilecektir. Bunu gerçekleştirebilmek için de eğitim sisteminin özgür düşünceyi sağlayıcı biçimde kurgulanması, hangi gerekçeye dayanırsa dayansın, gerek düşünce gerek yaşayış olarak, din ve vicdan özgürlüğü önündeki engellerin kaldırılması, özgür düşünceyi geliştirici felsefi yaklaşımların ve ifade çeşitliliğinin zenginleşmesine imkân sağlayacak biçimde sanattan

edebiyata kadar her türlü yöntemin geliştirilmesi, sivil toplumun sahip olduğu düşüncelerini yayabilmesi ve uygulayabilmesinin önündeki engellerin kaldırılması bu özgürlüğün gereklerindedir.

Demokrasinin özü, temel hak ve özgürlükler ile çoğulculuk ve bunları garanti eden hukukun üstünlüğü ilkesidir. Kurumlar ve kurallar, bu özü sağladığı oranda gerekli, koruduğu oranda da değerlidir. Demokrasinin düzeyini ölçmeye kurum ve kurallardan değil bu özün gerçekleşme oranından başlanmalıdır.

Demokratik bir toplumda kişilerin herhangi bir düşünceye sahip olması, o düşünceyi bireysel ya da toplu olarak ifade edebilmesi, sivil toplum aracılığıyla uygulamaya çalışması ve hatta siyasi partiler kurup iktidar olarak hayata geçirebilmesi mümkün ve meşrudur. Demokrasinin, belki de en güçlü olduğu farklı düşünceleri içinde barındırma yönü aynı zamanda onun risk potansiyelini de oluşturmaktadır. Ancak bu risk potansiyeli, kendisini koruma saikiyle başvurulacak otoriter yöntemleri meşru hale getirmez ve kendisini otoriter garanti mekanizmalarına bağlamasına meşru bir dayanak oluşturmaz. Demokrasi siyasi tercihe, siyasi rızaya ve siyasi tahammüle dayanır.

Demokrasilerde yönetim, kendisine yakın olanlara teslim olmadığı gibi uzak olanları da dışlamaz. Demokratik rejimlerde kişiler ya da kesimler dost-düşman tanımlamasına göre değil insani değerler ekseninde değerlendirilir. Temel hak ve özgürlüklerin güvenceye alınması bakımından uzaktakiler-yakındakiler ayrımı asla akla gelmemelidir. Demokratik toplumda; kişiler arasında, kişilerle devlet kurumları arasında, devlet kurumlarının kendi aralarında ve hatta devletin diğer devletlerle olan ilişkileri, “Devlet Kuramı” esasına uygun biçimde, denetime açık ve hukuk kurallarına bağlı olarak yürütülür.

Demokratik toplumlarda sahip olunan değerler dayatmayla değil, toplumsal kabulle oluşur. Kişiler sahip oldukları düşünceyi açıklayarak, yayarak ve hatta aynı düşüncedekilerle birlikte uygulayarak toplumun beğenisine sunar ve toplum tarafından benimsenmesi halinde bu düşünce bir değer haline gelir.

Demokrasilerde değerler, toplumda kamusal tartışmaların potasında üretilirler.

Demokratik toplum için gerçek tehdit, benimsenmeyen fikirlerin varlığı değil, benimsenmeyen fikirlerin temsilinin yadsınmasıdır.

Kişilerin sahip olduğu düşüncelerini iktidarlara ve başkalarına kabul ettirebilmek amacıyla çeşitli organizasyonlar yapabilmeleri meşru bir yoldur. Ne var ki, sahip olunan düşüncenin başkalarına kabul ettirilmesi için seçilen yöntemler arasında insanlık tarihinin gördüğü en kötü ve en kabul edilemez yöntem ise terördür. Amacına cebir ve şiddet kullanmak suretiyle ulaşmayı hedefleyen terörün, herhangi bir hak ve özgürlükle açıklanabilmesi, mazur gösterilmesi mümkün değildir.

Ülkemizde yıllarca süren terör, ekonomik, siyasal ve sosyal açıdan çok büyük zararlar vermiştir. Terörü sona erdirme yönünde atılan adımların ve gösterilen çabaların amacına ulaşmasını temenni ediyoruz.

Lakin, terör örgütünün alışkanlıklarını bırakmasının ve terör örgütüne karşı hassasiyetleri oldukça gelişmiş olan toplumun sürece inanmasının hayli zor olacağı gözden uzak tutulmamalıdır.

Bu süreçte toplum ve kamu kurumlarının yanında yargıya da düşen görevler bulunmaktadır. Ancak, hukukçu, mevcut normlara göre uygulama yapmak zorunda olduğundan, kendisinden var olan normu uygulamaması beklenebilir. Hukuk devletinde yapılan her işlemin ve eylemin hukuksal dayanağı oluşturulmalıdır.

Devletin meşru erklerini ve temel organlarını hedef alan ve organize biçimde cebir, şiddet, tehdit, korkutma, yıldırma ve sindirme yoluyla işlenen eylemler terör eylemleridir. Hiçbir çağdaş hak ve özgürlük sistemi kendisini tehdit eden eylem ve yöntemlere göz yummayacak ve bunlara müdahaleden geri durmayacaktır.

Şiddetin görüldüğü diğer bir alan da ailedir. Aile içinde özellikle kadınlarımız ve çocuklarımız şiddete maruz kalmaktadır. Başka bir deyişle, aile içerisinde güçlü olanlar, sorunların çözümünde veya kendilerini ifade etme yöntemi olarak şiddete başvurabilmektedir. Bu anlamda, gerek fiziki, gerekse ekonomik, psikolojik veya cinsel şiddet yaygın biçimde kullanılmaktadır. Son yıllarda, bu hususlarda yasal düzenlemeler yapılmak veya yeni müesseseler oluşturulmak suretiyle etkin önlemler alındığını memnuniyetle izlemekteyiz. Bu olumlu gelişmelere karşılık, sorunun kamuoyunu

tatmin edecek ölçüde çözüme kavuşturulduğu söylenemez. Yargıtay da bu konuda hassas davranmakta, aile içi şiddetle ilgili sorunların çözümüne ciddi anlamda katkıda bulunacak içtihatlar oluşturmaktadır.

Şiddet, aileden spora, trafikten hastanelere kadar neredeyse tüm toplumda önemli bir sorun haline gelmiş bulunmaktadır. Geline nokta bu yönüyle kaygı verici boyutlardadır. Şiddetin yerini hoşgörü ve anlayışın alabilmesi için çok yönlü bir yaklaşım geliştirilmeli, şiddet uygulayana karşı hiçbir şekilde tolerans gösterilmemeli, şiddeti doğuran nedenler bilimsel yöntemlerle araştırılarak buna göre çözümler geliştirilmelidir. Hastanede yakınıni kaybedenlerin sağlık çalışanlarına, trafikte bir tarafın kural ihlali yapan diğer tarafa uyguladığı şiddetin adam öldürmeye kadar varması gibi örnekler, ülkemizin hem kültürel birikimiyle, hem de ulaştığı uygarlık düzeyiyle bağdaşmamaktadır. Kişilerin haklarını şiddet yoluyla aramaları anlayışla karşılanabilecek bir durum değildir.

Bütün ilişkilerini hukuk düzeninin belirlediği sınırlar içerisinde kuran bir toplumda, kamu düzeni sağlıklı bir zemine oturacak ve toplum demokratik bir yapıya kavuşacaktır. Şiddetin olmadığı ve ilişkilerin karşılıklı anlayışa dayan-

dığı bir yapının oluşmasının öncelikli şartı, demokratik toplum düzeninin sağlam biçimde oluşturulmasıdır.

Şiddetin bir ifade biçimi olarak ortaya çıkmasını önlemede başta eğitim kurumları olmak üzere toplumun tüm kesimlerine ve tabii ki yargıya da önemli görevler düşmektedir.

Yargının üzerine düşen tüm görevlerini layıkıyla yerine getirebilmesi, sağlıklı bir şekilde çalışmasını sağlayacak uygun ortamın oluşturulmasına bağlıdır. Toplumda oluşan sorunların çözümü, tek başına yargının altından kalkabileceği bir durum değildir. Çünkü yargı, diğer erklerden farklı olarak sorunlarının çözümüne yönelik kanun çıkaramaz, düzenleyici işlem yapamaz ve ihtiyaç duyduğu ekonomik imkânı da oluşturamaz.

Bu kapsamda, yargının görevini yerine getirebilmesi, en başta devlet yapısı içerisindeki tarihsel pozisyonunu görmeye ve yönetenleri hukukla denetleme, yönetilenleri koruma, kamu düzenini sağlama işlevlerini tanımaya bağlıdır. Bu görme ve tanıma bizi hukuk devletine ve ilişkilerini hukukla tanzim eden güvenli topluma taşır.

Hukuk devleti, her eylemi ve işlemini hukuka uygunluk içerisinde kalan, insan haklarına bağlı, insan hak ve özgürlüklerini koruyup güçlendiren, her alanda adaletli bir hukuk düzeni kurup bunu geliştirerek sürdüren, kendini ve tüm organlarını anayasa ve hukukun evrensel kuralları ile bağlı sayıp denetime açık olan devlettir.

Hukuk devletinin ilk koşulu, kişilere temel hak ve özgürlüklerin tanınmasıdır. Herkes kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve özgürlüklere sahiptir. Hak ve özgürlüklerin devletçe tanınması, onların uygulanması yönünden önemlidir. Devlet, hak ve özgürlüklerin bir toplumsal düzen içerisinde ne şekilde kullanılabileceğini, meşru müdahale sınırlarının neler olacağını, tarihsel tecrübeyi ve çağdaş normları da dikkate alarak belirler ve açıklar. Devlet, bunu yaparken kendi iktidarının da sınırlarını, hak ve özgürlüklerin hayata geçirileceği bir kamu düzeninin kodlarını, özgürlük ve güvenliğin dengede duracağı yeri de işaret etmiş olur.

Hukuk devletinde yargının, bu sınırları, kodları ve yerleri hukuk normları ile koruyan, hak ve özgürlükler ile kamu düzeni ve güvenliğinin dengesini sağlayan merci olarak karşımıza çıkması nedeniyle, bağımsızlığının ayrı bir

önemi bulunmaktadır. Gerçekten, yürütme ve yasama işlemlerinin hukuka uygunluğunu denetleyecek olan yargı, diğer organlar karşısında tam bir bağımsızlığa sahip değilse, etkin bir yargı denetiminden söz edilemez. Zira yargı bağımsızlığı olması gereken düzeyin altında kaldığı sürece hukuk devleti tam olarak gerçekleşmeyecektir.

Hukuk devletinin olmazsa olmazlarından birisi de yargının tarafsızlığıdır. Tarafsızlık, hâkimin baskı altında kalmadan, etkilere kapalı, taraf tutmadan, objektif olarak yargılama yapması, hukuka ve vicdanına göre karar vermesidir.

Bağımsızlık hâkimin, tarafsızlık ise bireyin güvencesidir.

Hukuk devleti, devlet erklerinin keyfilik yerine hukukla bağlılığını, hukuk kuralları çerçevesinde bağımsız bir erk tarafından denetlenmesini, dolayısıyla kuvvetler ayrılığı prensibinin benimsenmesini, denetim yapacak erkin denetim yapacağı mekanizmalara karşı yeterli ve olması gereken düzeyde bağımsızlığını ve tarafsızlığını da gerektirir.

Hukuk devletinin koşullarının sağlanmış olması, yargının iyi işlemesi için bir gereklilik olmakla birlikte, yargı

erkinin hukuk devleti içerisindeki fonksiyonlarını tam olarak yerine getirebilmesi için mesleki liyakatin de en üst düzeye yükseltilmesi büyük önem taşımaktadır. Mesleki liyakatin artması, en başta toplumun adalete ve dolayısıyla devlete olan güvenini artıracığından, kamu düzeninin ve özgürlüklerin de en önemli güvencelerinden birisi olacaktır.

Bu anlamda; yargılama faaliyetinin hukuk devleti gereklerine uygun biçimde gerçekleştirilmesini sağlayan, ulusal ve uluslararası alanda örnek, güvenilir ve saygın bir yargı sistemine ihtiyacımız vardır. Bu nitelikte bir yargı sisteminin oluşturulabilmesi için devlete ve topluma düşen bir takım görevler olduğunu düşünüyoruz.

Bunların başında, yargıya karşı var olan saygı ve güven düzeyinin artırılması gelmektedir. Yargı sistemi eleştirilere kapalı değildir. Kamuoyunun sorgulamalarını kendisi için yararlı ve geliştirici bir araç olarak görür. Ancak; objektiflikten uzak, tamamen subjektif değerlendirmelerle yapılan hakaret ve aşağılamaya varan ifadelerin de kabulü mümkün değildir. Bu konuda en başta yargının kendisi olmak üzere, medyadan sivil topluma, kamu görevlilerinden bireylere kadar herkesin üzerine düşeni büyük titizlikle yerine getirmesi ülkemizin bu günü ve geleceği adına büyük öneme sahiptir.

Yargının bağımsızlık ve tarafsızlığı, bir yandan kurumsal ve yapısal tarafsızlığı ifade ederken diğer yandan hâkimin herhangi bir kesim veya sebepten kaynaklanan doğrudan ya da dolaylı sınırlamadan, uygun olmayan etkiden, teşvikten, baskıdan, tehditten ya da müdahaleden azade kılınmasını ifade etmektedir. Hâkimin vicdani rahatlıkla karar verebilmesi için gerekli ortamın oluşturulması da hukuk devletinin bir gereğidir. Hukuk devletinde yürütme ve yasa gücünü elinde bulunduranların yargıyı talep eden durumuna düşürmemeleri gerekir. Yargının onurlu duruşu, saygınlığına uygun olmayan durumu kabul etmesi biçiminde de algılanmamalıdır.

Yargı mensuplarının bilgi ve birikim düzeyinin artırılması ve yenilenmesi de liyakatin yükseltilmesi için bir gereklilik olarak karşımıza çıkmaktadır. Yeterli ve iyi eğitim görmüş, yasaları ve hukuku iyi bilen, sağlıklı yorum yapan ve isabetli sonuca ulaşan hukukçuların yargıda görev almalarıyla adalete güven daha da artacaktır.

Hâkim ve savcılarının hızla gelişen dünyayı takip edebilmeleri ve kendilerinden beklenen hizmeti verebilmeleri için meslek öncesi ve meslek içi eğitime gerekli önem verilmelidir. Yargıtay olarak, gerek Adalet Akademisinde gö-

rev yapan ğretim elemanlarımız aracılığıyla hâkim ve savcılara, gerekse başta hukuk fakültelerimizin etkinlikleri olmak üzere diğer mesleki programlarda görev alan çalışanlarımız vasıtasıyla, hukuk ve hukukçu eğitiminin her safhasına azami katkıyı vermekteyiz.

Yargıtay, ulusal ve uluslararası düzeyde birçok proje ve bilimsel çalışmalarda rol almakta, bu şekilde hem hukuk alanındaki gelişmeleri yakından takip etmekte hem de yılların tecrübe ve birikimini paylaşarak yargısal müktesebata katkı sağlamaktadır.

Yargılama faaliyetlerinin hızlı, verimli, etkin olarak sürdürülebilmesi ve iř yükünün makul düzeye indirilmesi, yargının bugün çözmesi gereken önemli sorunlarından birisidir. Bu iř yükü sorununun çözümü konusunda, geçen üç yıl içinde yapılan anayasal ve yasal değişikliklerle Yargıtay'da gerçekleştirilen kapasite artırımı sonucunda, 2012'de ilk defa bir takvim yılında, gelen dosyadan daha fazlası karara bağlanabilmiştir. Bu noktaya gelmemizde katkısı olan Türkiye Büyük Millet Meclisi, Adalet Bakanlığı ve Hâkimler ve Savcılar Yüksek Kuruluna huzurlarınızda teşekkür ediyorum.

Yargıtay Hukuk Dairelerinde daha önceki yıllarda 240.000'e kadar ulaşan derdest dosya sayısı, temyize gelen dava sayısının her yıl artmasına karşılık 1 Temmuz 2013 tarihi itibariyle 150.000'e gerilemiş durumdadır.

Son iki yıla kadar yılda ortalama 550.000 karar verilirken, 2012 yılında bu rakam 930.000'e ulaşmıştır. Hukuk dairelerinde bekleyen 150.000 dosyanın yarısı iş ve sosyal güvenlik hukuku uyuşmazlıklarına ilişkindir. 2013 yılı başı itibariyle bu birikime son verebilmek için Yargıtay Başkanlar Kurulu ve Yargıtay Büyük Genel Kurulu tarafından mevcut hukuk dairelerinden birisi daha iş hukuku dairesi olarak görevlendirilmiştir.

Bazı hukuksal uyuşmazlıkların beklemeye tahammülü olmadığını biliyoruz. Yargıtay'ımızın olağanüstü çabası da bunun içindir. Örneğin; sadece davanın tarafları olan eşleri değil çocuklarını, yakınlarını ve tüm toplumu ilgilendiren boşanma davalarının uzaması, sosyal yaşamda başka birçok sorunu da üretebilecek sakıncalar taşımaktadır. Duruşmasız bir boşanma davasının Yargıtay'da incelenme süresi 2010 yılında iki yıl, 2011 yılında bir buçuk yıl, 2012 yılında dokuz ay iken bugün altı ayın altına gerilemiştir. Yine yasal

olarak acil işlerden olan icra davalarının inceleme süresi de bir buçuk yıldan altı ayın altına düşmüştür.

Yargıtay hukuk dairelerimizde, gelen dosyayı bir yıl ve daha kısa süre içerisinde inceleyip karara bağlayan daire sayımız bugün itibariyle onbeşe ulaşmıştır. Diğer hukuk dairelerinde de bu hedefe oldukça yaklaşıldığını görmekteyiz. Bu vesile ile özverili çalışmalarından dolayı tüm Yargıtay mensuplarımıza da ayrıca teşekkür ediyorum.

Toplumda oluşan her uyuşmazlığın yargı yoluyla çözümlenmesi yerine, öncelikle uyuşmazlığın çıkmasını engelleyici tedbirler alınmalı, buna rağmen uyuşmazlık çıkması halinde ise gelişen “onarıcı adalet” anlayışı doğrultusunda çözüm yolları geliştirilmelidir.

Örneğin, bu kapsamda görev yapan tüketici sorunları hakem heyetlerince, 2012 yılında toplam 466.000 başvuru yargıya intikal ettirilmeden sonuçlandırılmıştır. Böyle bir alternatif çözüm yolu olmasaydı, bu başvuruların yaklaşık 250.000'inin mahkemelere dava olarak geleceğini, yine yaklaşık 50.000'inin de Yargıtay'a intikal edeceğini öngördüğümüzde, tüketici sorunları hakem heyetlerinin ne derece etkin bir görev yaptığı rakamlarla ortaya çıkmıştır. Aynı ni-

telikte olup bir an önce yasalaşmasını beklediğimiz “İş ve Sosyal Güvenlik Uyuşmazlıkları Hakem Heyetleri” faaliyete geçtiğinde, “5.000 liranın altındaki ücret alacağı davaları ile diğer benzer uyuşmazlıklar” mahkemelere gelmeden hakem heyetlerinde hızla çözümlenebilecek ve aynı konuda Yargıtay'a gelecek dosya sayısı da % 38 oranında azalacaktır.

Ceza davaları açısından ise; suçu doğuran nedenleri ortadan kaldırma konusunda ciddi ve kapsamlı çalışmalar yapılmalı, bu çalışmalar kamuoyu ile paylaşılmalı ve ilgili tüm kurum ve kuruluşlar tarafından öncelikle suçu önleyici tedbirler alınmalıdır.

Hak ve özgürlüklerin sadece bağımsız yargı yoluyla değil, öncelikle en üst norm olan anayasal düzeyde güveneye bağlanması gerekmektedir. Bu bağlamda şunu önemle ifade etmek isterim ki; Türkiye'nin bir anayasa değişikliğine değil, toplumsal uzlaşmaya dayanan hak ve özgürlükleri esas alan yeni bir anayasaya ihtiyacı bulunmaktadır.

Yeni bir anayasa yapma konusunda topluma karşı yükümlü olan Meclisteki tüm siyasi partiler, hangi gerekçe ile olursa olsun belli konularda anlaşıp sadece bu değişiklikleri gerçekleştirmeleri, yeni anayasa yapma konusundaki toplu-

ma karşı olan yükümlülüklerini ortadan kaldırmaz. Anayasalar, anlık olaylara verilen tepkisel yaklaşımlarla değil evrensel normlar doğrultusunda hazırlanmalı, sadece temel ilkeleri içeren kısa bir metinden oluşmalı ve ayrıntılı düzenlemeler içermemelidir. Aksi halde, devletin dünyadaki hızlı değişime paralel olarak kendisini değiştirmesi ve yenilemesi güçleşecektir.

Devlet, kişilerin suç mağduru olmasını engelleyemediği durumlarda bu mağduriyetin giderilmesi için gerekli tedbirleri almalı ve bunu sağlamak üzere Anayasada “devletin suç mağduru olan kişilere karşı objektif yükümlülüğü” esası benimsenmelidir.

Esas itibarıyla bir ceza mahkemesi olan Yüce Divan, ceza yargılamasının temel ilkeleri ile soruşturma ve kovuşturma güvencesi açısından, ceza muhakemesi konusunda uzmanlaşmış yüksek hâkimlerden oluşmalı ve Yargıtay bünyesine dahil edilmelidir. Ayrıca daha fonksiyonel hale getirilmeli ve Yüce Divan kararlarına karşı etkin yasa yolu ihdas edilmelidir.

Avrupa Konseyine üye diğer ülkeler ile kıyaslandığında, Türkiye'nin Avrupa İnsan Hakları Mahkeme-

si(AİHM) karşısındaki durumu çok iyi olmamakla birlikte, Anayasa Mahkemesine bireysel başvuru ile Adalet Bakanlığı İnsan Hakları Tazminat Komisyonu Başkanlığına başvurunun, AİHM tarafından etkili bir iç hukuk yolu olarak kabul edilmesi, Adalet Bakanlığı bünyesinde İnsan Hakları Daire Başkanlığının kurulması ve yapılan yeni yasal düzenlemelerle AİHM tarafından aleyhimize verilecek ihlal kararlarının azalacağını ümit etmekteyiz. Öte yandan mahkemeler tarafından Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi(AİHS) gözetilerek verilen kararların sayıca ve içerik olarak artış göstermesi de önemli bir gelişmedir. Yargıtay'ın özellikle ifade özgürlüğüne ilişkin davalara bakan dairelerinin son yıllarda verdikleri, basında da yer alan ifade özgürlüğü alanını genişletici kararları öğretici ve yol gösterici olmuştur. Yine Yargıtay Hukuk Genel Kurulu başta olmak üzere gayrimenkul hukukuna ilişkin davalara bakan dairelerce, son dönemde AİHM içtihatları da dikkate alınarak verilen kararlar sonucu pek çok başvurunun önü alınmıştır.

Yargının işleyişine ilişkin önemli sorunlarımızdan birisi de, yargı kararlarını etkilemeye yönelik eylem ve açıklamalardır.

Mahkemeler Anayasa ve kanunlardan aldıkları yetkiye dayalı olarak “Türk Milleti” adına görev yapmakta ve kararlarını mevzuata uygun olarak vermektedirler.

Bununla birlikte, zaman zaman bazı kişi ve kurumlarca yargısal faaliyetleri ilgilendiren konularda gereksiz sözler söylenmekte, eylemlerde bulunmaktadır. Dosyadaki deliller bilinmeden, tek yanlı bilgilendirmeye dayanarak yapılan açıklamalar herkes için gerekli olan yargıya güveni zedelemektedir.

Yargısal faaliyetleri etkilemeye yönelik davranışların asıl sonucu, hâkim ve savcılarının bunlardan etkilenerek karar vermeleri değil, verilen kararın kamuoyunda itibarsızlaştırılmaya çalışılması ve bu yolla yargıya, dolaylı olarak da devlete olan güvenin yitirilmesidir. Bu nedenle, belirtilen faaliyetlere yönelik söylemlerimizin, dokunulmaz, eleştirilmez bir hâkim sınıfı oluşturmaya değil, yargı kararlarına ve dolayısıyla da devlete olan güvenin korunmasına yönelik olduğunun da bilinmesi gerekir.

Yargı sistemindeki aksamalar, insan haklarından ekonomiye, güvenlikten yönetime, toplumsal barışın sağlanmasından devlete olan güvene kadar birçok alanda büyük so-

runlar oluşturacak, iyi işleyen bir yargı sistemi ise tüm bu alanlardaki sorunların çözümünde en önemli rolü oynayacaktır.

Gelecek günlerin bizleri daha ideal bir hukuk sistemine yaklaştırması dileğiyle hepinizi sevgi ve saygıyla selamlıyorum. 02.09.2013

Ali ALKAN
Yargıtay Başkanı